

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

III. ÅRG.

STOCKHOLM, 1 JANUARI 1914.

Nr 1.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1914 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspis: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Annonssavdeln.: Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

Rösträtt för Kvinnor 1914.

Med detta nummer börjar Rösträtt för Kvinnor sin tredje årgång, och då vi nu inbjuda till prenumeration för 1914, kunna vi icke göra det bättre än att anföra några av de ord **Ann Margret Holmgren** i det sista numret på det gamla året riktade till våra läsare:

En återblick på tidningens innehåll under de gångna åren övertygar oss om det berättigade i den allmänna meningen, att tidningen på ett utomordentligt sätt fyllt sin uppgift. Vederhäftigt och grundligt har den behandlat själva rösträttsfrågan, såväl som en mängd frågor sammanhängande med kvinnans medborgarrätt. Den har givit nödig upplysning om vad kvinnor behöva veta och beakta för att kunna sätta sig in i de frågor som särskilt beröra dem, men nu ensidigt utredas och avgöras av män. Den har verkat stimulerande i arbetet genom noggranna och fullständiga meddelanden om rösträttsrörelsens framsteg och tillväxt, ej blott i Sverige, men i alla andra länder.

Med ett ord vi ha fått fyllig valuta för den enda krona prenumerationen kostar för ett helt år, och vi ha kunnat känna berättigad stolthet över vår tidning.

En mångdubbling av Rösträtt för Kvinnors prenumeranter bör vara vårt mål nu vid årsskiftet.

Ha vi betänkt att på varje plats, där Rösträtt för Kvinnor har en prenumerant, där kan rösträttselden bli tänd, och den är det som lyser och värmer och för oss fram till seger.

Till kung Nitton-Hundra-Fjorton.

*Du är så ung, kung Nitton-Hundra-Fjorton,
och ännu så pass obekant med världen,
att du kanhända missförstått det jubel,
som tog emot dig vid din tronbestigning,
och tänker i ditt unga kungahjärta:*

“som jag har ingen furste blivit hyllad.”

*Om sådan är din tro, så låt mig vara
en hovnarr, som förklarar fenomenet
och säger, vad de kloke bara tänka.*

Jag har din nåd? Nåväl. Tag åt dig jublet.

Men inte var det nytt, det var det gamla,

som hälsat tusenden av dina likar

och föregångare på ettårstronen,

fast själva ritualen kan ha växlat.

“Le roi est mort, vive le roi!” är lösen.

Tag åt dig jublet, men förstå det riktigt.

När mängden ger en härskare sin hyllning,

så är det för sin egen skull: en fordran

är kärnan innanför det lena skalet.

Det där kan vara hälsosamt att veta,

och att det är en sanning, får du röna

den dag, då du skall stiga ner från tronen

och mäter tacken då med nuets hyllning.

Men här är än en sak, som du bör veta,

och som jag särskilt lägger dig på hjärtat.

Det är de svenska kvinnornas förtröstan,

att du förmår, vad ingen hittills orkat:

att bryta ner det gamla skrank, som stänger

dem ute från en mängd normala plikter

och likaså normala rättigheter

och håller dem bland brottslingar och dårar

helt sonika. Det gamla skranket torde

vid det här laget vara litet murket

och föga svårt att riva; men jag lovar,

att, lyckas du med detta lilla storverk,

så skall du få en tacksamhet, så äkta,

så minnesgod, så växande beständigt,

att du, när du har gått till dina fäder

och sitter på en hedersplats i hävden,

med rätt skall kunna säga i ditt hjärta:

“Så mycken tack som jag har ingen skördat.”

Frida Landsort.

Upp till kamp!

När ett nytt år lyfter sig ur kaos, hälsa människorna det med glädje, så som man hälsar det unga och livsdugliga, vilket spirar upp ur brända marker. Och man väntar alltid, att just detta år skall medföra vad man innerst åtrår. All misströstan och bitterhet lägger man av som en gammal klädnad, i vilken det icke höves att möta den unge härskaren med ljusomstrålad panna. De förhoppningar, som under hans föregångare gäckats, skola nu fullkomnas, de frön man sått, spira upp till gyllene skörd och de luftslott man timrat, bli verklighet.

Forntidens gamle gåvo vid Bragehornet löften om kraft och mannadåd, som skulle bära deras namn genom hävderna. Kvinnorna vid sländan hörde tysta på, men kanske tändes i deras hjärtan den gnista, som hos deras senfödda systrar skulle slå ut i full och klar låga, känslan av att icke som blott åskådare låta tidens ström rinna förbi sin farkost, utan att reglera dess lopp, medvetna om att den vilja till handling och den kraft, som sporrade till hjältedåd, även rörde sig på botten av deras själar.

Längtansfullt sträcka vi händerna mot det nya året, vi hoppas och vi önska, men ytterst beror det på oss själva, om det blir ett gott år eller ej. Icke en slump avgör segern, utan vår egen vilja att kämpa oss fram. Och segern är icke ett slutmål, där man efter en mödosam vandring kan få vila ut. Endast medlet som skänker oss dugliga vapen till nya strider. Vem ger sig vapenlös ut i kamp? Vem tvingar murar att falla utan bräckor eller spett? "Giv oss vapen och vi skola segra", säger soldaten, som drar ut i fält. Med tomma händer vinnas inga fältslag.

Vapnet, som nutidskvinnan begär, heter röstsedel. Först med den i sin hand kan hon bekämpa lagar, som kränka henne, begära skydd för sina barn, reglera sina lönevillkor, som ofta skurits så orättvist och godtyckligt, och hävda sin rätt att vara medbestämmande i lagar, som hon måste lyda. Detta måste tränga till djupet av vars och ens medvetande: att utan vapen kan ingen strid vinnas, utan rötsedeln är medborgaren i det moderna samhället förklarad undermålig, och den man icke tar med i räkningen, visar man icke heller tillbörlig hänsyn.

Kanske skall år 1914 bli ett kampens år som intet förut. Arbetet skall kanske hopas, fördubblas, men det gäller att inte förtrötta, det gäller att visa den riksdag, som snart sammanträder

Damdräcker

tillverkas verkligt förstklassigt under ledning av akademiskt utbildad tillskärare. OBS! Full garanti.
A.-B. Londoner Herr- & Damskrädderi-Etabl.
37 Drottninggatan, 1 tr.
A. T. 225 19. R. T. 67 18. (A. F. 1629).

Svaluddens Pensionat

rekommenderas

R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.

Postadr. Järva. Vördsamt **Elin Johansson.**

Frågobyran Kronan

Amanuensen C. Mothander

Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10-4.

Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot 1 kr. postförekott. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS

SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

J. A. Svensson

11 STORGATAN 11
Stockholm

Största urval
SYBEHÖR, MODEVAROR
GARNERINGSARTIKLAR.

Order till landsorten mot efterkraf.

för att rådslå om våra öden, att det ligger en bergfast grund av rättfärdighet och viljekraft bakom våra krav. Man bär icke en börda halvvägs upp för en backe för att åter låta den rulla ned i djupet och tåligt börja på nytt. Nej, man spänner sina krafter till det yttersta, man tvingar sin vilja att vitglödgas och genom själva kampens spänning övervinner man sin egen trötthet. Pionjärens lott är att blicka framåt, ständigt framåt och genom att icke akta på människors hån och oförstående, genom att icke tänka på trötthet, hunger eller törst, genom att icke låta missmodet få makt med sin själ, skall det gå kvinnan som pilgrimen, vilken, då han äntligen nådde bergets topp, utmåttad segnade ned och trodde sitt livsverk vara förgäves, men plötsligt fick se ett myllrande tåg av människor trampa den stig, som hans fötter banat. Endast genom att själv vilja det yttersta, ingjuter man mod och förtröstan hos andra. Klenmodigheten vann aldrig några proselyter.

Upp därför alla till kamp mot likgiltigheten, som är vår värsta fiende inom egna leder. På var enskild länk i vår stora syskonkedja vilar ansvaret, att det hela icke skall brista. På varje enskild beror det ytterst om våra döttrar en gång skola prisa 1914 som en god härskare. Här finns så många fördomar att bekämpa, så mycken seg envishet att bräcka, så mycket motstånd att övervinna, men alltjämt bära bud från Sveriges bygder vissheten om, att nya stridsmän fylkas under fanorna, att den eld, man trott slocknad, flammade upp på nytt, och unga röster stämma in i den frihetshymn, som ljuder över landet och kallar unga och gamla att tjäna den sak, som senfödda slakten skola ta i arv.

"Det faller en tändande gnista,
det ljusnar rundt om land.
Och tusende lågor brista
med ens i brand.

De stiga, de smälta tillsammans
i rymd som vidgas. Ny
och mäktig höjer sig flammen
med ens mot sky.

Brinn högre och liva och ena
du våreld på bergets topp.
Brinn högre i väkter sena
tills dag går opp."

PRÖVA

Kronans Jästpulver

från

A. B. Tekn. Fabriken KRONAN

i Karlstad.

Burkar à 25 öre. Överlägsen kvalitet.

Begär det genom Er vanliga leverantör, men godkänn intet annat.

En samhällsskildring.

MARIA SANDEL: *Virveln*. Tidens förlag.
Stockholm 1913. 367 sid. Pris kr. 3:75.

Man får ett intryck av en stark och vaken författarpersonlighet vid genomläsandet av Maria Sandels senaste utkomna bok, "Virveln", och de löften hon gav i sitt debutarbete "Vid svältgränsen" infrias nu till fullo inom den ram hon valt för sin framställningskonst. Ty det är arbetarnas kamp och utveckling, de hårda existensvillkor under vilka deras själsliv blommar och därför ofta dör i växten, som hon med säker hand och skarp iakttagelse skildrar. Man lägger inte ifrån sig Maria Sandels bok för att glömma den, eller för att endast minnas att den fångat intresset under några flyktiga timmar, ty den kräver vida större uppmärksamhet än vad den egentliga förströelse-litteraturen kan påräkna. Det är en bok, som inte är framsprungen av en önskan att roa sina läsare, utan att i stället mana dem till begrundan och eftertanke. Och det är inte själva kompositionen, stilen eller karaktärsteckningen man bäst minns, utan det flammande patos och det sanningskrav, som bär arbetet i sin helhet och så att säga bildar de hörnstenar, på vilka romanen bygges upp.

Boken är på samma gång en anklagelse och en protest. Ett verop över industrialismens Grottekvarn, som mal tårar, blod och synd av de ungas själar. Mot dess bakgrund framstår Magda Mejsels livsöde i naken och ohöljd realism. Hon kommer till fabriken som ett oskyldigt barn, i den ålder, då sinnet är mest mottagligt för intryck, och lämnar den som en fallen kvinna. Fallen i den bemärkelsen, att hennes själsliv genomsyrats av den rådande föruttnelsen och hon själv blir fördärvad. Hon är svag, och livet i de osunda lokalerna, kamratlivet, den sövda hederskänslan, de vällustiga blickarna och similiglansen som lockar på gator och i butiksfönster, allt förenar sig om att draga henne ned i dyn, och hon saknar nog bärkraft under vingarna för att själv kunna hålla sig uppe. Magda Mejsels öde är tusen andras, som leva i osunda förhållanden under knappa existensvillkor, mottagliga för de gifter, som uppstiga från fabrikenas träskmark. "Här är så dåliga förhållanden, att det vill styrka till att hålla sig från fördärv eller i bästa fall förräelse", yttrar Karin Malmådra, en av romanens mest sympatiskt tecknade gestalter.

Men det är icke i första rummet Magda Mejsels kvinnoöde som intresserar. Man ser henne blomma, vissna bort och förlora sig bland skuggorna, men bakom henne står en hel klass i kamp och utveckling. Det är denna massa, som bildar det rörliga hav, i vilket en och annan svallvåg ger oss en föreställning om det helas konsistens. Det sjuder och bubblar på djupet; där ljuder en mångstämmig kör av röster. Det är ett helt folk, som arbetar sig upp ur sin förnedring. Man behöver icke tveka om, att Maria Sandel kämpat deras kamp och delat deras hänförelse. Hennes medkänsla, hennes förståelse och hennes obarmhärtiga blottande av såväl det lumpna och råa, som det goda och hjältemodiga, bär prägeln av något genomlevat. Det är ett folk i uppmarsch, ett folk, bland vilket de bästa renat själen från slagg genom kamp och umbäranden, under självdisciplinens tuktande piska, starka i tron på framtids-målet, obesegrade genom samhörighetskänslans och solidaritetens lag. Maria Sandel drar fram scener från storstrejkens dagar, som gör att man aktningfullt böjer sitt huvud inför de tysta och ensamma stundernas hjältar och martyrer.

Hennes stil kan stundom brista i vardagsskildringen, men i de stora scenerna och uppgörelserna, när hon ryckes med av sitt eget patos, få de en pregnans, som är ganska sällsynt. Hon finner de rätta uttrycken och de rätta orden, slår aldrig över i svammel och åskådliggör sin egen stämning med en styrka, som delger sig åt läsaren.

Bland det brokiga galleri av fabriksarbetare och kroppsarbetare, av goda och

dåliga, av lumpna och uppoffrande, framstå vissa scener i ett koncentrerat ljus. Främst vill jag nämna den ypperliga skildringen af fabrikörens uppgörelse med sina arbeterskor. Man ser dem så levande för sig, hopen av bleka, undernädda flickor, nyllkna, undrande eller indignerade, och luften omkring dem är tung av hat. Främst står Karin Malmådra, idealtypen för sin klass, ren och obefläckad, överlägsen de festa, men ändå besjälad av samhörigheten med dessa kamrater, som trängas omkring henne, men förstå så föga av hennes syftmål. Upptänd av rättfärdig harm slungar hon sanningen i ansiktet på förtryckaren. Under alltjämt ökad stegring när denna skildring sin kulmen i Aina Sjöes dödsögonblick. Själv yttrar Maria Sandel i kapitlets slutord, när Karin Malmådra sitter med den döende kamraters huvud i sitt knä: "Aina Sjö, lilla du med ditt stackars bröst härjat av fabrikenas orena dunster, av deras smuts och affall, skygga, tillbakadragna Aina, så uthållig i din hårda kamp att hålla svalten från de gamla, i förtid brutna, som skänkt dig livet, att hålla din själ obefläckad av råheten. Under långa års bitterhet stumt lidande kvinna, stumt dignande. Millioner likt dig, millioner..."

Och där är scenen, då Verner Dyrning är nära att duka under för brännvinsens frestelse. Begäret bränner inom honom, hungern rasar i hans bröst. Något att döva tankar och kval med under dessa ovissa kampdagar. Men när han redan fört brännvinsankarets pip till munnen, smälla käkarna i lås. "Det var utbrottet av en kraft, som gjort hans själ levande under den disciplin, självhävande och ansats till stigan-de i själskultur hans klass utvecklade under kampen mot en övermäktig fiende." Han kunde övervinna frestelsen därför att han vuxit under striden och han blev ingen för-rädare mot sin egen klass. Ännu många scener vore att nämna, om det icke förde mig för långt, och för resten bör var och en som äger samhörighetskänsla läsa denna bok, som berör en så stor och viktig del av vår befolknings levnadsvillkor och utvecklingskamp. Det är en bra bok. Den väjer inte för de starka uttrycksmedlen, men den äger också sidor av poetisk skönhet. Den är framför allt en bok som inger aktning.

Gurli Hertzman-Ericson.

ALMA SUNDQUIST: "Samhället och prostitutionen." Aktiebolaget Ljus' förlag. Pris 60 öre.

Kort tid innan den s. k. reglementeringskommittén trädde i verksamhet, vidtogs här i Stockholm — närmast i anledning av det intresse för reglementeringsspörsmålet som väckts till liv genom Svenska federations-avdelningens skrivelse till Överståthållare-ämbetet 1902 och Svenska läkarsällskapets samma år hållna diskussion i frågan — en åtgärd, som man på goda grunder kunde antaga vara synnerligen väl ägnad att, så långt dess räckvidd kunde nå, på ett både "verksam och humant sätt" motarbeta de smittosamma könssjukdomarnas spridning. Man inrättade nämligen då en centralt belägen kommunal poliklinik för kvinnor, lidande dels av underlivssjukdomar, dels av smittosamma könssjukdomar, och man anförtrodde denna poliklinik i en kvinnlig läkares händer.

Under sin verksamhet som poliklinikläkare har nu givetvis doktor Alma Sundquist haft till patienter bl. a. en hel del s. k. prostituerade kvinnor, inskrivna och icke inskrivna, sådana som varit prostituerade och upphört därmed, ävensom sådana, som sedan kommit in uti deras kategori. Hon har sålunda haft riktiga tillfällen att lära känna dessa människors levnadsförhållanden såväl som dem själva, deras tänkesätt och psykologi.

Därför röjer också den lilla skrift, vars titel läses här ovan, den erfarna läkares sakkännedom; de åsikter, där framställas, äro icke torra teorier utan ha till underlag livet självt. Ingen, som vill bilda sig en

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR
1 Klass Damskrädderi.

Väl sorterat lager av:
Engelska Ulstrar, Kostymer, Pysch o. Astrakan,
Frukappor, Aftonkappor, Backfischkappor etc.

L. K. P. R:s 11:te centralstyrelsemöte

äger rum i Stockholm torsdagen den 8 och fredagen den 9 januari i Whitlockska samskolans nya hus, Eriksbergsgatan 8 B. De enskilda mötena, till vilka endast centralstyrelsemedlemmar och suppleanter äga tillträde, börja båda dagarna kl. 10 f. m.

I sammanhang med centralstyrelsemötet anordnar Landsföreningen torsdagen den 8 januari kl. halv 8 e. m. *offentligt möte* i Musikaliska akademins stora sal.

Fredagen den 9 jan. kl. halv 8 e. m. anordnas s. k. *halvenskilt möte*, i vilket alla medlemmar av F. K. P. R. äga rätt deltaga. Programmet för detta möte upptager redogörelser från skilda delar av landet av erfarenheter och rön från namninsamlingsarbetet. Vidare kommer fröken Anna Whitlock att inleda frågan: "Hur kunna F. K. P. R. bygga egna lokaler?" och fröken Ellen Wester att tala över ämnet: "Vad jag lärt av rösträttsarbetet". Lokal för det halvenskilda mötet blir Hotel Continentals stora sal, Vasagatan 22.

Gemensamma middagar serveras båda mötesdagarna till ett moderat pris i Hotel Anglais, Stureplan. Kaffe och teservering på förmiddagarna i Hotel Excelsior, Birger Jarlsgatan 35. Efter det halvenskilda mötet anordnas ett enkelt samkväm inom möteslokalen.

Biljetter till det offentliga mötet — pris 50 öre — säljas från och med måndagen den 5 januari å Rösträttsbyrån, Lästmakaregatan 6, 1 tr., kl. 12—5 e. m., i Allm. tidningskontoret, Gust. Ad. torg, samt mötesdagen vid ingången.

Föredrag av Annie Furuhjelm.

Fredrika-Bremer-statykommitténs föreläsningsserie över Nordens kvinnliga pionärer avslutas torsdagen den 15 jan. kl. halv 8 e. m. å Vetenskapsakademiens hörsal med ett föredrag av Annie Furuhjelm om ett par av Finlands föregångsvinnor.

Biljetter å 75 öre och 1 kr. komma att säljas i Allm. tidningskontoret och Sandbergs bokhandel samt vid ingången.

Nya kvinnliga stadsfullmäktige.

I *Gränna*: fröken Anna von Rosen. Med detta inval komma ej mindre än tre kvinnliga ledamöter att under nästa år fungera i Gränna stadsfullmäktige, motsvarande 15 procent av antalet ledamöter. Förmodligen är Gränna rekordstad härvidlag inom landet.

I *Hedemora*: fru Fredrika Collin, vald på det frisinna partiets lista. Av dess 3,074 röster erhölet fru Collin röstvärdet 642,8.

I *Köping*: fröken Amelie Salén, vald på de friständes lista.

I *Nora*: telegrafkommisarien A. Cnattinius omvald, och lärarinnan fröken Ellen Fröström nyvald.

I *Växjö*: fröken Maria von Friesen, vald på det frisinna partiets lista.

mening om den i dagarna så aktuella frågan, borde försumma att ta del av den lilla lärarika broschyren, som dessutom har förtjänsten att vara lättläst och väl skriven.

Karolina Widerström.

Där fyra miljoner kvinnor rösta.

Några intryck från landsföreningens årsmöte i Washington.

Skall en konstitutionsändring för kvinnorösträtt i Förenta staterna komma till stånd?

Ett av de märkligaste rösträttsmöten, som någonsin hållits, har just avslutats i Washington, Förenta staternas huvudstad. Det var den amerikanska landsföreningens fyrtiofemte årsmöte, som utlysts mellan 29 november och 5 december och som besöktes av omkring 600 delegerade och deltagare från alla stater i unionen.

Mötet fick sin särskilda karaktär därigenom att representanter för de elva stater, som redan fått politisk rösträtt livligt deltog i förhandlingarna och aldrig försummade något tillfälle att framhålla hur de arbetat och vad de åstadkommit redan nu med sitt nya maktmedel.

I sin mitt hade dessa röstberättigade kvinnor senator Helen Ring Robinson från Colorado "världens största auktoritet på sitt område", och för övrigt gjorde sig kvinnorna från Illinois, med den stora sociala reformatorn Jane Addams från Chicago i spetsen, kraftigt gällande.

Som mötets outtröttliga ordförande genom de dagslånga förhandlingarna och de timslånga offentliga mötena på kvällarna, höljde sig doktor Anna Howard Shaw med ära. För svenska läsare behöver doktor Shaw ingen presentation, ingen som hörde henne tala på kongressen 1911 i Stockholm kan någonsin glömma hennes hänförelse, hennes humor, hennes förmåga att utreda en intrasslad situation. En annan framstående personlighet från denna kongress, som tycktes ha ett överflöd på framstående kvinnor, var Mrs Carrie Chapman Catt, outtröttlig liksom doktor Shaw i de långa timmarna av heta debatter.

Mötet hade en del ytterst viktiga frågor på sitt program såsom ändring av landsföreningens stadgar för att åstadkomma en tillfredsställande budget för 1914, en fråga som också löstes efter sega och långa diskussioner. Ett viktigt steg framåt var beslutet om att i New York starta en förlagsverksamhet med ett aktiekapital på 50,000 dollars, varav 11,040 insamlades på fläcken. Det hör till den amerikanska rösträttsrörelsen att den kan uppbringa massor av

pengar; då hänförelsen nått en viss höjd på ett möte, står en medlem av styrelsen upp och vädjar till publikens frikostighet, som genast tar sig uttryck på ett storartat sätt. Vad som gav denna nationella rösträttskongress sin stora betydelse och sin särskilda karaktär av att nya vindar blåsa och något stort snart skall inträffa, var dels närvaron av de många politiskt röstberättigade, dels den plan som formade sig allt klarare under kongressens gång att slå ett stort slag med ens och söka åstadkomma en ändring av Förenta staternas konstitution till förmån för kvinnorösträtt. Vi äro alla medborgare och som medborgare borde vi kunna tolka konstitutionen *redan i dess nuvarande form*, så att den ger oss rösträtt, hävdades på mötet av dess ordförande doktor Shaw.

Det torde vara nödvändigt att här påpeka de rösträttsförhållanden, som Amerikas kvinnor för närvarande leva under för att kongressens uppgift och arbete skall bli fullt begripligt.

Tio stater och ett territorium ha full rösträtt, och jag kan inte neka mig nöjet att räkna upp dem här. De äro: Wyoming, Colorado, Utah, Idaho, Washington, Kalifornien, Oregon, Arizona, Kansas, Illinois och territoriet Alaska. I fyra andra stater skall frågan om kvinnans rösträtt föreläggas valmännen 1914. Dessa fyra s. k. kampanjstater äro Nevada, Montana, Nord-Dakota och Syd-Dakota. Dessa stater avgjorde genom sina lagstiftande församlingar 1912, att frågan skulle föreläggas valmännen, och nästa allmänna val inträffa först 1914. Ytterligare fyra stater: New York, New Jersey, Pennsylvania och Iowa ha låtit frågan om kvinnorösträtt gå igenom i första sessionen 1912, men den måste gå igenom även i den andra, innan den blir lag och kan sålunda inte komma inför valmännen förrän 1915. Största oron ha kvinnorna för New York, men också de största förhoppningarna. Om de vinna New York med dess 9 miljoner invånare komma de återstående staterna att tillfalla dem utan kamp. New York är sköldborgen för det organiserade motståndet mot kvinnorösträtten, rus-

drycksintresset, vita slavhandeln, den politiska korruptionen. Kvinnorna veta, att i staden New York komma många röster att köpas av dessa organisationer för att göra deras nederlag säkert. Staden New York med sina immigranter, sina miljonärer, ofta likgiltiga för politiska frågor, och sin organiserade skara yrkespolitici och säljare och köpare av människor, blir den avgörande faktorn i den blivande kampen. Men kvinnorna ha nyligen varit med och drivit ut Tammany vid senaste guvernörsvalet, och de ha stora förhoppningar för 1915. Mot denna bakgrund av seger och kamp bör Washingtonmötet ses.

Den tid är förbi, sade doktor Shaw vid förhandlingarnas öppnande, då vi sade: Var så god och gif kvinnorna rösträtt! Nu heter det: Vi begära ett tillägg till Förenta staternas författning, som ger kvinnorna rösträtt. Med dessa ord införde doktor Shaw den brännande frågan om konstitutionsändring. Kunde kvinnorna uppnå ett sådant tillägg till konstitutionen vore rösträttskampen bragt ur världen i staterna. De lagstiftande församlingarna landet runt ha sedan ingenting annat att göra än att ratificera konstitutionsändringen, och allt det långsamma arbetet med att vinna stat efter stat vore besparat kvinnorna. Det blev allt mera klart ju längre förhandlingarna framskred, att detta var den väg på vilken landsföreningen ville slå in, och för att nå målet om en konstitutionsändring beslöt man att framlägga frågan för presidenten. Mr Woodrow Wilson hade icke kvinnorösträtten på sin politiska plattform, som det heter här i Amerika, och hittills ha kvinnorna förskonat honom från att uttala sig i ämnet. Partipolitik har i det stora hela varit främmande för detta lands rösträttsrörelse. Endast en ringa del av de många och till sin organisation skiftande rösträttsföreningarna, slog kort före senaste presidentvalet sina påsar ihop med Roosevelts Framstegsparti, som tagit upp kvinnorösträtten på sitt program. Inom de olika staterna arbeta kvinnorna för en bestämd social frågas genomförande och sätter in sina krafter på den kandidat som lovar att söka genomdriva deras önskemål i ett bestämt avseende, antingen det nu gäller nykterhet eller barnarbete i industriens tjänst, eller någon annan humanitär angelägenhet. På denna väg, och genom ett minutöst organiserat arbete att personligen påverka valmän-

24 Upplandsgatan 24

— 1 tr. till vänster —

STOCKHOLM

HILDA HEDÉN

Damekipering · Damskrädderi · Modeaffär

OBS! Specialité: SOGBESTÄLLNINGAR

Allm. Tel. 21133

nen, har den ena staten efter den andra fått sin rösträtt.

Förmodligen med avsikt hade rösträttsmötet förlagt sina förhandlingar till tiden för kongressens öppnande och allas sinnen voro fyllda av undran hur presidenten Wilson skulle förhålla sig till rösträtten. Staten Illinois och territoriet Alaska ha bägge gifvit kvinnorna rösträtt 1913 och man kunde icke tänka sig att presidenten skulle försumma att vidröra detta faktum i sitt hälsningstal till kongressen, så mycket mer som han lovat att mottaga en deputation av röstberättigade kvinnor från Illinois. Stor blev därför missräkningen, då presidenten iakttog fullständig tystnad rörande denna sak. Meddelandet om hans urakflätenhet fördes till rösträttskongressen under ett offentligt kvällsmöte och föranledde en ögonblicklig protest i form av en resolution.

— Presidenten Wilson, sade doktor Shaw, har försummat ett utomordentligt tillfälle att förvärva sig odödlighet, ett tillfälle som endast kommer en gång i en mans liv, och han har icke lyckats höja sig till den sant demokratiska ståndpunkt som man kunde vänta sig av honom. Detta var en krigsförklaring och presidenten blev icke svaret skyldig. Han gav återbud till Illinoisdeputationen, och då rösträttsmötet anhöll att få sända delegerade till honom för att framlägga sina önskemål, svarade han, att en svår förkylning hindrade honom att mottaga de utskickade. Men en förkylning kan icke räcka i det oändliga, och en president får icke låta sin personliga missstämning inverka på sin officiella ställning. Efter några dagar hade Mr Wilson resignerat inför det oundvikliga och mottog älskvärt en deputation av ett hundratal rösträttskvinnor med Anna Shaw som ledare. Men inför deras klart formulerade fordran att presidenten skulle framlägga ett förslag inför kongressen om införande av rösträtt för kvinnor, måste han lägga kor-

Vad kvinnan vill, det vill Gud.

Av Amalia Fahlstedt.

När ett yttrande blir ett bevingat ord, visar det sig ha varit träffande, med andra ord: det är sanningselementet däruti, som bevingat det. Sällan innehåller ett ordstäv en sanning över hela sin linje, oftast en överdrift. Men det är dock sanningens guldkorn däruti, som komma ögonen att glimma till och läpparna att uppfånga det i dess flykt.

Ett sådant bevingat ord är det franska, här ovan i rubriken översatta: *Ce que femme veut, Dieu le veut.*

Mäns läppar ha nog oftast fångat det, kvinnors blickar oftast glimmat mot dess guldkorn.

Men vad det sistnämnda beträffar: den optimism är ytlig, som när sig med vishetssentenser utan att först undersöka visdomens djup däruti.

Låt oss då närmare skärskåda den franska epigrammakarens påstående.

Han bugar sig för "kvinnan", men med ett satiriskt leende. Han beundrar och anklagar, han kapitulerar ridderligt, men med bitterhet i hjärtat, och han hämnas med ett uddigt tänkespråk.

Antagligt är, att han själv personligen prövat kvinnans oemotståndlighet, ännu antagligare att han iakttagit många mäns

liknande nederlag och allra vissast att han väl visste vad det betyder för en kvinna, som vill genomdriva sin vilja gent emot männens, att vara icke en kvinna vilken som helst, men helt igenom en kvinna, eller åtminstone till sitt yttre väsen helt igenom en sådan. Det betyder, att hon som sådan oemotståndligt genomdriver sin vilja, med ondo eller godo, till ont eller gott. Hon kan nämligen vara änglalikt kvinnlig, d. v. s. i fulländad grad äga de speciellt kvinnliga dygderna, vilka då avspeglar sig i hennes yttre väsen, eller demoniskt kvinnlig, sakna de kvinnliga dygderna, men ändå vara helt kvinnlig i sitt uppträdande. I det förra fallet vill hon det goda och blir då för mannen en frälsande makt, i det senare fallet vill hon det onda och blir för mannen en förgörande makt.

Den man, som genom sin beryktade sentens visat sig ha haft denna syn på "kvinnan", har, som vi ovan nämnde, antagligen stött sin erfarenhet på egna upplevelser. Hur som helst har han haft en verklig historikers blick. När han iakttagit världsförloppet, har han säkert i fantasien (ty ingen verklig historiker kan sakna fantasi, liksom ingen verklig historiker kan vara uteslutande fantasimänniska) — han har i fantasien sett en rad av okrönte drottningar eller ämnen till verkliga drottningar, som historien ej haft aning om, ja, som icke ens den allt rikligare memoarlitteraturen med alla dess ofta överflödiga detaljer

omnämnt, drottningar, som regerat utan spira, t. o. m. utan privilegier, och vilkas regeringshandlingar strålat på historiens blad under de mäns namn, som de styrt, till ondo eller till godo, som blivit djupt ödesbestämmande, satt sig i försynens ställe genom att utöva det goda — eller trotsa det. Så ha de lett mannen, vilken icke varit så fullt man, som de varit fullt kvinna, till hjältens seger eller till tyrannens. Stundom mildrat tyrannens dådlust, stundom brutit hjältens dådkraft. Och mannen har med hänrykning eller med förbannelse-tänkt något sådant som: vad kvinnan vill, det vill Gud! Men namnlös har oftast hans goda eller onda genius gått i graven.

Dock icke spårlöst. I de i högsta bemärkelse kvinnliga kvinnornas spår ha privilegierna för det underkända könet allt tätare vuxit fram, och i de demoniskt kvinnliga kvinnornas spår har motståndet mot privilegierna rest sin hårda, obönhörliga gestalt. De onda kvinnornas genomdrivna vilja har dragit upp stormen mot de godas.

Med civilisationens utbredning och därmed kvinnornas alltmer befriade ställning står dock nu striden bitter kring "borgens kärna", parlamentet. Kvinnan vill göra historia både till namnet och till gagnet.

Det kan då vara skäl att fråga, varuti deras makt består, som trots sin rättslösa ställning så oemotståndligt utövat den; m. a. o. vad som i grunden utgjort deras äkta, segerrika kvinnlighet.

Är detta så ofta omtalade och påpekade fulländade kvinnliga behag en myt? Utgör det icke ett mer allmänt sympatiskt väsen, som på samma sätt utmärker en oemotståndligt intagande man? Finns det egentligen några nämnvärda könsmotsatser i själsligt avseende? Är den fulländat kvinnliga kvinnan över huvud taget icke därvidlag alldeles lik den fulländat manliga mannen?

Om mannen och kvinnan ägde fullkomligt skilda andliga egenskaper, skulle en enda hel mänsklighet aldrig ha funnits till och icke heller några äktenskap, som dock så oändligt ofta grundats på könsmotsatser i andligt avseende. En man, som saknar ömsinhet och blygsamhet, är icke en ädel typ för det manliga släktet, lika litet som en kvinna, vilken saknar mod och dådlust, någonsin kan segra med sin vilja. En man, som saknar intuition, har en bedrövlig lucka i sin intelligens, och en kvinna, som saknar all logik, får aldrig den rätta makten över en man. Men dessa egenskaper äro olika betonade hos de skilda könen. I mannens väsen äro modet, dådlusten, det logiska tänkandet mer betonade, och hos kvinnan ömsinheten, blygsamheten, instinkten.

Denna skiljaktiga egenskapsbetoning präglar även deras yttre väsen. Ömsinheten, som hos kvinnan yttrar sig i den vakna omtanken för andra, den huldrika omvårdna-

ten på bordet. Personligen, sade han, var han mycket intresserad av kvinnans rösträtt, men som president var han bunden av sitt partiprogram, och som rösträtten saknades där, måste han beklagligen avböja varje framställning att ta ett personligt initiativ inför kongressen. Men han skulle gärna se, att en kommitté för frågan om kvinnans rösträtt tillsattes inom representanternas hus. Pressen påpekar, att det finns intet presidentsfall för Wilsons politik i denna fråga. Varken Roosevelt eller Taft kände sig bundna av sin "plattform" att införa för deras valmän okända frågor inför kongressen, och att Wilson skapat sig ett band som kommer att hindra honom i andra frågor genom detta principuttalande.

Samtidigt med skärmytslingen med presidenten pågick en långt allvarigare kamp för rösträttsmötet. Frågan om en självständig kommitté för kvinnorösträtten inom kongressen hade upptagits till behandling av the committee of rules i representanternas hus, en kommitté som förbereder de frågor som sedermera skola bearbetas av andra kongresskommittéer. Lagkommittén har haft kvinnorösträtten om hand förut, men det har alltid stannat vid ett uttalande, och så har saken varit förbi. Nu ville kvinnorna ha liv i detta döda tillstånd och för att förmå the committee of rules att åstadkomma något, hade de utverkat att få framlägga sina synpunkter inför denna kommitté. Antirösträttskvinnorna kommo med en liknande anhållan, och så hände sig att under tre dagar sutto medlemmarna av the committee of rules och lyssnade till en ström av vältalighet, vars like de säkert sällan bevittnat. Bägge parterna hade sina bästa krafter i elden, och en mera allsidig belysning av kvinnans rättigheter och skyldigheter kunde man icke önska sig. Ingendera parten avgick med seger. Den förberedande kommittén uttalade sig för att hänvisa frågan om kvinnorösträtten till en redan existerande kommitté för presidentval m. m., en kommitté, som ordföranden vid ett tillfälle betecknade som död. Den kommer inte att förbli död längre, om kvinnorna få tag i den, sade doktor Shaw.

Med denna halva seger fingo rösträttskvinnorna nöja sig, och de hoppas nu på att genom bearbetning av enskilda kongressmedlemmar och senatorer kunna åstadkomma en majoritet för konstitutionsändring. Ingenting

Som i ett kaleidoskop.

Människorna och rumsinteriörerna växla för mig som bilderna i ett kaleidoskop under det jag vandrar ur hus och i hus i ett av de kvarter, där våra mera burgna arbetare bo. Alla husen äro byggda i samma enförmiga stil, vilket gör att bostäderna tyckas likna varandra. Och svaren, som jag får från kvinnorna därinne, förete också en viss likhet. "Visst tycker jag, att det är bra, och kan mitt namn vara till någon nytta, så skall jag så gärna skriva på", heter det. Ofta kommer "far" eller någon annan manlig anförvant och blandar sig i samtalet, och då får jag vanligen höra några uppmuntrande ord, såsom: "det är minsann ingen dag för tidigt att kvinnorna få rösträtt nu" och så ett "lycka till god fortsättning" vid avskedet.

Det är för övrigt ett nöje att tala med dessa vakna, intelligenta arbetare, vilka så väl följa med dagens politik och ha en självständig åsikt därom. En sak, som särskilt fäst min uppmärksamhet är, att de flesta av dessa arbetare ej sökt öva det minsta tvång på hustrun, utan, när de blandat sig i samtalet, just sagt, "men du skall förstas göra som du tycker". Den självständighet dessa arbetarehustrur åtnjuta kunde många fruvar i de högre klasserna avundas dem, ty det är icke så få av dem, som sagt mig: "Jag skulle så gärna vilja skriva under, men min namn vill det ej."

De ensamma, självförsörjande kvinnorna bruka vanligen skriva under med de orden: "Jag tycker visst, att kvinnorna också skola, ha något att säga." Och ånkorna, som teckna sina namn, tala ofta med mig om hur svårt det är att på en gång förtjäna livsuppehållet för sig och barnen och

kan nedslå deras mod, och de hämta kraft ur de redan vunna segrarna.

— Vi ha allt att vinna, ingenting att förlora, sade doktor Shaw vid det sista offentliga mötet, då salen var packad av åhörare. Men Antis ha redan förlorat så mycket, att de inte ha råd att förlora mer. För femtio år sedan voro de allt, vi ingenting, och se hur det ser ut i världen nu. Den som tar upp vår sak, han skall se, att den är större än han någonsin anade och han skall av dess storhet få så mycket mera än han själv någonsin kan ge, att han skall ödmjukt och tacksamt ge sig åt den med alla sina krafter.

Washington den 6 dec. 1913.

Elisabeth Krey.

se efter hemmet. "Det var riktigt bekymmersamt, när gubben dog", berättade en, som nu var gammal, "men så fick jag städning på några stora kontor, och de betalade bra. Jag måste förstas stiga upp kl. 5 på morgonen för att hinna städa dem alla till kl. 9, och sen var det att ta itu här hemma, och ibland gick jag bort och "hjälp till". Men jag har haft riktig välsignelse med barnen, de ha blivit välartade allihop." Denna enkla gamla kvinna, som strävat så hårt dag efter dag under åratals för att skaffa sina barn bröd och samtidigt vakat över dem och fostrat dem till goda medborgare i samhället, är det ej en hjältebragd så god som någon, detta, som hon utfört, och förtjänar det ej medborgarrätt?

Av de många, som jag träffat på min vandring, vill jag nämna ännu en; en gammal kvinna, vilken hade en åttaårig foster-son hos sig. Hon svarade mig bittert: "Nej, jag bryr mig ej om vad som är bra för andra eller för samhället. Ingen har någonsin gjort mig något gott. Och den här lilla stackarn", hon visade på gossen, "hurudana ha väl människorna varit mot honom. När han var fyra år, förlorade han sin mor — hon var kokerska på en båt — och den gick under. Fadern är styrman och har det bra, men vill inte ge ett öre till sitt barn. Ingen bryr sig om den lille; de andra barnen stöta bort honom och ropar fula namn efter honom, därför att hans mor inte var gift." — "Men", sade jag upprörd, "ingen kan väl begära att Ni, som är gammal och fattig, skall uppfostra en annans barn. Fattigvården" — "Ja, det förstas", avbröt hon, "men jag var rädd, att de kunde bli stygga mot honom. Han är klen och tål ej så mycket". — "Detta samhälle är skapat av männen. Vi kvinnor vilja ha det annorlunda; därför har jag kommit till Er." Hon lyssnade undrande på mig, hennes bitterhet försvann till slut och vi skildes som goda vänner.

Detta barns historia har ofta kommit i mina tankar. Fadern, i goda ekonomiska omständigheter, vägrar dock att ge ett öre till sitt eget barn. Han har förstast ställa det så, att lagen ej kan nå honom, och sedan är det honom likgiltigt, om barnet far illa, om det går under till kropp och själ, om det växer upp till en eländig stackare eller till en brottsling. Men en fattig gammal kvinna, som måste arbeta hårt för att skaffa sig ett knappt bröd, delar med sig därav till en främmande mans barn, hellre än hon lämnar barnet ut till det okända, till människor, som "kanske bli stygga mot det". Underliga samhälle! Männen, som undandrar sig sina skyldigheter, får med röstsedeln i hand

delta i lagstiftningen, men kvinnan, som uppfyller sig och uppfyller mannens skyldigheter, anses ej värdig därtill!

Och barnet, som stötes bort av lekkamraterna och nämnes vid "fula namn" av dem, hurudant skall väl det bli? Måne ej dess sinne skall bli hårt och bitert? Är det måhända ur deras led, dessa hänade, skymfede, till hat hetsade barna, som de utgå, dessa ogärningsmän, inför vilkas illdåd vi stå som inför en grym gåta.

Vem lär väl barnen att kalla dessa stackars små vid "fula namn"? Måne det ej ytterst är lagstiftningens fel. Genom denna bli de från början prickade. De få ej rätt att bära faderns namn, de stämplas med etiketten "oäkta". Och i huru goda ekonomiska omständigheter fadern än är, så har han ingen skyldighet att ge dem ett gott hem, endast ett nödortfött understöd. Lagstiftarna ha velat skydda mannens namn och börs. Att de därvid vållat barnen lidande, ha de ej tagit hänsyn till. Det finnes mycket arbete för kvinnorna, när de en gång få sin medborgarrätt, det finnes mycket arbete för dem, som ej vilja se små barn lida, för dem, som förstas, att av alla barn, de må kallas "äkta" eller "oäkta", dock kunna bli äkta människor, goda samhällsindivider, om de komma i goda händer och fostras rätt. Och det är tid på, att det "kvinnligt veka" skall segra ej blott i "människosinn" utan även å lagstiftningens område.

Tinni Sterner.

Fredrika-Bremer-Förbundets

nya tidskrift *Hertha* har utgivit sitt första nummer. Tidskriften, som är avsedd som språkrör för de strävanden, som innefattas i Fredrika-Bremer-Förbundets program, kommer att såsom sådant fylla en given plats i kvinnosakspressen. Dess företrädare Dagny har med utgången av 1913 upphört, sedan föreningen Dagny redan dessförinnan upplösts.

Kvinnor i pensionsnämnderna.

I Gränna: suppleant fru Julia Blomqvist.
I Ljungby: ordinarie fröken Sigrid Hjelmqvist; suppleant fröken Tekla Hammar.
I Nora kommun: suppleant fru Kristina Nyman.
I Urdså: ordinarie lärarinnan fröken Emma Ternblad.

Föredrag.

På inbjudan av Eskilstuna F. K. P. R. har fru Nanny Grenander hållit två, mycket uppmärksammade föredrag om "Några av franska revolutionens kvinnor".

den i smått; blygsamheten, som förlänar även oförbehållsamma kvinnors väsen en viss stillhet och tillbakadragenhet, instinkten, som ger henne anpassningsförmågan, detta sammanlagt är det, som giver det äkta kvinnliga väsendet denna mjukhet, denna smidighet, denna fina takt, som utmärker varje kvinna med hjärtats bildning, och som även de, vilka sakna en sådan, instinktivt efterapa.

Mannen vet och känner, att livet i sin helhet icke kan umbära dessa de ömma småomsorgerna, och hans eget väsen, vars verksamhetslust är mer riktad på de stora dragen, där de små hänsynen ofta måste vika, drages därför oemotståndligt till den väsensart, som kompletterar hans egen. Och i sin kamp, sin utåtriktade verksamhet, har han för sin egen del ett innerligt behov av denna kvinnliga ömhet, som vederkvicker och tröstar honom, han må möta den hos modern, hustrun, dottern, älskarinnan eller väninnan.

Hur många slaviskt undfallande kvinnor ha icke bjudit männen detta? Men det är ej detta, som besegrar honom; det utvecklar tvärtom hans despotiska anlag. Där ingen vilja sättes mot hans egen, blir denna ensamt rådande. Och där hans vilja ensamt blir rådande, förtrampas mer eller mindre de värden den kvinnliga naturen är kallad att taga vara på. I längden varken beundrar eller trivs han med en sådan kvinna. Hon kompletterar icke hans väsen.

Det är när kvinnan ikläder stålet i sin vilja det ömma mjukhetens behag, som hon segrar. Så har under överskådliga generationer dragningskraften till den äkta kvinnligheten gått honom i blodet, att han lätt fallit offer för en mindre god, ofta en ond, stälfast kvinnovilja, förenad med ett intagande sätt. Men bakslaget har dock i sådana fall förr eller senare kommit över — kvinnorna. Det är endast det bestämda rättfärdighetskravet i skepnad av den kvinnliga mjukheten, som frammanar ridderligheten i mannens natur. Önskan hos honom att med sin manliga styrka värna om hennes krav på rättvisa för sig själv eller för de förtrampade små, som han försummat. Och det ljuvt kvinnliga väsendet blir i hans ögon än mer betagande, då en modig, självständig själ framlyser bakom det.

Kvinnan har hitintills varit företrädesvis hemmets genius. Men hemmets dörrar ha öppnats vidare för henne och hemmets fönster ha blivit högre och bredare, så att utsikten åt vidderna därute i samhället blivit större. Hennes blick har varnat hemintressen, som stått och stå på spel därute på de stora samlingsplatserna, där männen stifta lag. Det är detta, som Selma Lagerlöf på ett så genialiskt sätt påpekat i sitt beundrade tal vid det stora rösträttsmötet för några år sedan. Det är omböjlat av hemtanken. Värmd av den glödande iveren att med egna bidrag till lagparagraferna få omvärna hemmens frid, lycka och ut-

veckling nalkas hon parlamentets slutna dörrar.

Skola de öppnas?

Vi ha allt skäl att hoppas, att så skall ske, om det är den äkta kvinnliga kvinnan, som kommer, hon, vars naturligt betonade kvinnliga dygder genomstråla hennes väsen med det skimmer, som ger mannen en klar blick på hennes goda vilja. Icke äregirigheten, icke stridsbullret ha fört henne dit. Endast den kvinnliga ömsinhetens ingivelse.

Amasonen däremot har ingen plats här. Där finns mer än nog av tom stridslystnad, och den manliga viljans krav äro tillräckligt representerade. Det berättigade rum, hon där skall intaga, är förnämligast som representant för de samhälleliga intressen, som särskilt ligga för den kvinnliga naturen att hysa. Men det är naturligt, att mannen icke tilltror amasonen detta känsliga intresse.

I gångna tider hände alltför ofta, att kvinnornas känslighet slog över eller förväxte sig till känslösamhet och hennes blygsamhet till pryderi. Lika litet skulle hennes plats då ha varit berättigad i den lagstiftande församlingen. I våra dagar stanna ofta kvinnornas ömsinhet och blygsamhet i växten och amasondraget framträder. Lika litet som denna kvinnotyp, det "tredje könets", på bästa sätt kan hägna hemmens fridsällhet och inom dess väggar omhulda det stilla, ostörda uppväxandet till högre

livsformer samt skänka den från dagens kamp återvände sann vederkvickelse, lika litet är hon skickad till att med den kvinnliga instinkts klarsynthet medelst verksam lagstiftning hägna de lidande och förtrampade.

Vad bär hon dolt i sin mantels veck, denna valkyria? Är det icke ett avhugget huvud, madonnans med glorian, den ljuva moderligheten stympad och livlös? Där det moderligt klappande hjärtat icke driver mänsklighetens puls, där sina livets källor. Det vet mannen både genom sitt logiska tänkande och i kraft av sin instinkt.

Men när kvinnans instinkt släpper den sanningen, stå livsavgörande värden på spel.

Så nalkas då "borgens kärna" du ljuva moderlighet! Med höguret huvud och viljefast blick, men dock med mjukt behag.

Ingen manlig man öppnar porten för icke — kvinnan. Ingen ridderlig håller den slutna för den äkta kvinnan. Han mottager henne som ett betydande plus i all god vilja.

Ce que femme veut, Dieu le veut.

Med mildhet ha vi straffat sentensmakaren för hans uddiga utfall genom att ta honom på fullt allvar. Något hårdare straff har han icke gjort sig skyldig till. Ty han har med fog påvisat, att segern är oss given den dag, då kvinnan får majoritet bland kvinnorna.

Resebrev.

Då jag den 20 november lämnade Ronneby för att än en gång innan årets slut slå ett slag för vår namnsamling, styrde jag först kosan till Skåne. Visserligen hade jag två gånger förut i år varit åt det hållet, men Skåne rymmer mycket människor och här kräves arbete, och man arbetar här gärna. Jag vill passa på tillfället att uttala min aktning för det ihärdiga arbete Skåneförbundet presterar. Det torde för övrigt komma i dagen vid granskningen av namnsamlingsresultatet. Från Skåne ställdes färden norrut. I Stockholms län hölls två föredrag, men mitt egentliga mål var Dalarne. En färd till Dalarne hade länge lekt mig i hägen. Jag riktigt längtade dit upp. I yngre år har jag nämligen haft min verksamhet bland dalafolket. Mitt hopp var nu att få sammanträffa med åtminstone några av dem jag under denna tid kommit i beröring med. Så gick det ock. Elever från forna dagar stötte jag på här och där. Och jag hade även glädjen konstatera att jag ej misräknat mig på dem. Deras intresse för dagens frågor, deras vakenhet glädde mig otroligt. Inom parantes vill jag nämna, att man även här, liksom överallt annorstädes, fick åtskilliga bakslag. Så hörde jag berättas, att på ett ställe, där handelsmannen sett affschen om rösträttsföredrag, hade han förklarat, att hädanefter skulle ej någon hustru få "borga", som det heter, i hans bod, utan mannens samtycke. En hotelse, som ju kanske kunde ha även gott med sig, fastän den dikterats av det däraktigaste hämnbegär. Yttrandet tyder emellertid på ett fasaväckande missgrepp på saken, och sådana missgrepp äro nog tyvärr icke så ovanliga.

I Malung förmärktes tydligtvis folkhögskolans goda inflytande. Ovanligt angenäm var den känsla av samförstånd man där förnam. Livligt stod där för mitt minne vad min man en gång anförde i ett tal just till dalaungdom, och jag kunde ej låta bli att erinra om det. Det var år 1883. Hans ord föllo: "Ha vi det mål i sikte för vårt arbete, att det ytterst går ut på att föra mänskligheten allt längre och längre framåt, att förbättra allt mer och mer livsvillkoren för de små, då kunna vi icke annat än med glädje hälsa välkommen den med oss tävlande kvinnan. Och kunna vi väl undvara hennes arbete, böra vi icke rent av högljutt kalla henne att komma till vår hjälp i såväl stat som kommun, ty arbetet är stort och målet långt borta." Efter föredragets slut bildades Malungs F. K. P. R. Sista föredraget hölls i Gagnef i Djurås kapell. Hela salen full med kullor i sina vackra dräkter. Vilken vacker anblick! Så hade jag även glädjen att hälsas välkommen av fröken Adelborg.

Min dalafärd har allt som allt varit rik — rika minnen och rika erfarenheter. Till vänner och kamrater sändes ett tack för gästfrihet och tillmötesgående. Detta gäller nu ej blott dem jag råkat under min senaste färd, utan alla, på alla de platser jag under året besökt. Stor glädje har jag haft av mitt arbete, må det bära någon frukt.

Augusta Tonning.

Meddelanden från V. U.

1. Centralstyrelsen har med 44 röster mot 11 beslutat att även vid centralstyrelsemötet 1914 tillämpa resekosnadsfördelningen.

Varje ombud — dock endast ett från var förening — bör så snart som möjligt efter sin ankomst till centralstyrelsemötet till en för detta ändamål särskilt utsedd person inlämna sin reseräkning, beräknad efter 3:e klass på järnväg och 1:a klass på ångbåt.

2. Till revisorer av L. K. P. R:s räkningskaper ha omvalts fröken Alida Jakobson och fru Elisabeth Wærn-Bugge samt till suppleanter likaledes återvalts fru Emilia Broomé och fröken Agda Hedvall.

3. F. K. P. R. uppmanas att genom annonser i sin ortspress söka åstadkomma en så snabb och fullständig indragning av rösträttslistorna som möjligt.

DAMER!!!

BESÖK

NORDENSON & LEJDSTRÖMS DAMSKRÄDDERI, Holländaregat. 11

Säsongens nyheter nu inkomna i Dräkter, Kappor och Ulstrar.
OBS! Första klass tillskärare nu engagerad, varför vi kunna uppfylla allas anspråk.
OBS! Humana priser. OBS! Även på avbetalning om så önskas.

Arbetet ute i landet

Arboga F. K. P. R. hade den 1 dec. sitt ordinarie årsmöte, varvid val av styrelse företogs. Fröken Carolina Falk, som alltså föreningen bildades varit dess ordförande, hade av hälsoskäl undangett sig återval, och i hennes ställe utsågs fröken Helga Sundborg till ordförande. Övriga styrelsemedlemmar blevo: fru Anna Lisa Blume, fröken Anna Israelsson, fröken Lovisa Pettersson och fru Maria Blidberg. Suppleanter: fröken Signe Åmark och fru Eva af Ekenstam. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Helga Sundborg med fröken Anna Israelsson som suppleant. Efter förhandlingarnas slut höll fröken Anna Israelsson ett intressant och sakrikt föredrag om "Den vita slavhandeln".

Färila F. K. P. R. hade den 1 okt. sitt årsmöte, varvid den förra styrelsen enhälligt omvaldes. Ordf. är fru Emma Kring, sekr. fröken Anna Haunberg och kassör fröken Alma Mickelson.

Hudiksvalls F. K. P. R. firade torsdagen den 4 dec. sin tio-årsfest med ett animerat samkväm å Stadshotellet. Sedan ordföranden, fröken Alma Persson, redogjort för föreningens verksamhet under de gångna åren höll fru Anna Tybell från Kilafors ett kåserande föredrag om "Kvinnorösträtten på 1960-talet". Det såväl till form som innehåll utmärkte föredraget fängslade genom sin originella läggning samt mottogs med uppregade applåder. Sedan vidtogs tesupé och aftonen förföllt under den angenämaste stämning med sång, musik och deklamation.

Huskvarna F. K. P. R:s halvårsmöte hölls den 25 nov. i föreningens nya lokal. Till ordf. valdes fru Hilma Andersson och till övriga styrelseledamöter: fröken Planting-Gyllenbåga, fruarna Hilma Fagerström och Selma Hultstéen samt fröken Anna Ljunggren; till suppleanter: fröken Ingeborg Broman och fru Hanna Jannell. Till revisorer valdes fröken Tullie Mohn och fröken Britta Olsson, och till medlem i centralstyrelsen fröken Planting-Gyllenbåga med fröken Elin Eckerberg som suppleant. Till ombud vid länsförbundets möte utsågs fru Hilma Andersson med fröken Planting-Gyllenbåga som suppleant. Mötet antog upprättat förslag till verksamhet för vintern och våren 1914. Föredrag komma enligt förslaget att hållas av fru Gulli Petrini, fröken Planting-Gyllenbåga, fröken Nancy Envall samt av professor Knut Kjellberg.

Karlshamns F. K. P. R. höll den 28 nov. sitt höstsammansträde. Till ordf. återvaldes fru Lisa Velander och till övriga styrelsemedlemmar: fröken Olga Tengström, fröken Olga Herrlin, fru Agda Ericson och fröken Ida Schmidt. Centralstyrelsemedlem blev fru Velander med fru Bertha Forsberg till suppleant, och revisorer blevo fruarna Ingrid Carlson och Jenny Jacobson med fröknarna Hagelbäck och Anna Harms till suppleanter. Efter valen upplästes "Rösträttsfågeln" som mottogs med stort bifall och gav anledning till diskussion om huru man ytterligare skulle kunna främja namnsamlingen, vars redan befintliga resultat bland medlemmarna ansågs för oväntat gott.

Karlskoga F. K. P. R. omvalde vid sitt årsmöte den gamla styrelsen, som består av följande medlemmar: fröken Gun Forsgren ordf., fil. kand. fru Ebba Danielson, fru Ragnhild Sohlman, fröken Hilda Hultin, fröken Anna Westerdahl, fru Katarina André och fil. kand. Clara Lundh. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken Forsgren med fröken Lundh som suppleant.

Lysekils F. K. P. R. har vid sitt årsmöte till ordf. utsett fröken Amanda Mattson, till

v. ordf. fru Hilma Hyllengren, till sekr., v. sekr. och kassör fröken Maria Halldin, fru Klara Ljunggren och fru Elin Blume. Övriga styrelsemedlemmar blevo fru Pålsson och fröken Gerda Olsson.

Malmö F. K. P. R. firade Lucia-dagen med fest å Odd-Fellows högtidssal, vilken var fylld till sista plats av en feststämning skara. Festen inleddes med ett kortare anförande, författat av pseudonymen Metta Greger, vari sägnen om Lucia, ljusbringerskan, som av sina förföljare ej kunde bringas om livet genom eld, blott med svärd, överfördes på F. K. P. R., vilken, trots allt motstånd, lever och går segrande framåt. Genom den halvdunkla salen framskred därpå Lucia-bruden med sina tärnor och mottogs med hymnen "Sancta Lucia". En uppvisning i rytmisk gymnastik av fröken Märta, Undéns små elever och tvenne plastiska studier, utförda av henne själv, väckte allmän förtjusning. Därpå följde Lucia-dagens obligatoriska kaffedrickning. Aftonen avslutades med sång och musik av fröknarna Kellgren och Miltopæus samt ett par paschaser av Fröding, framförda på ren värmländska. Den ekonomiska behållningen tillfaller Malmö F. K. P. R:s kassa för namnsamlingen.

Sandvikens F. K. P. R. hade sitt ord. höstmöte den 9 dec. Till föreningens styrelse för nästkommande år omvaldes: fröken Ellen Karlsson ordf., fröken Mia Ljungqvist v. ordf., fröken Lilly Nilsson sekr., fru Maria Pihl v. sekr. och fru Ninni Svensson kassaförvaltare. Till styrelsesuppleanter nyvaldes fru Rut Gibson och omvaldes fru Mina Andersson. Revisorer blevo fröken Augusta Karlsson och fru Alma Tempelman med fröken Selma Ström som suppleant. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Ellen Karlsson med fru Ninni Svensson som suppleant.

Skellefteå F. K. P. R. hade den 5 dec. årsmöte å Rådhusalen. Vid val av styrelse utsågs till ordf. fröken Nanna Lundell, v. ordf. fröken Anna Nordmark och till övriga medlemmar: fruarna Wikdahl, Sandberg och Andersson samt fröknarna Lindberg och Moring. Till centralstyrelsemedlem utsågs fröken N. Lundell med fru Ch. Sidén som suppleant. Revisorer blevo fru A. Törnsten och fru Ch. Sidén med fröken L. Engman och fröken A. Nordström som suppleanter.

Stockholms länsförbund anordnade den 14 dec. möte i sockenstugan vid Västerhanninge. Fru Hilda Sachs talade om "Kvinnans medborgarrätt" och fru M. Bolin höll ett med sång illustrerat föredrag om "Folkvisor".

Sölvesborgs F. K. P. R. hade den 3 dec. sitt ordinarie höstmöte i samband med försakelsedag. Mötet var talrikt besökt och intresset för kvinnornas sak synnerligen stort. Vid förrättat styrelseval omvaldes fröken Ebba Hultqvist till ordf.; vice ordf. blev fru Agnes Möllander och sekr. fröken Anna Jönsson samt övriga styrelsemedlemmar: fröken Kristina Sharp och fröken Anna Malmberg (nyvald). Till centralstyrelsemedlem omvaldes fröken Hultqvist med fröken Sharp som suppleant efter fröken Helga Jeppsson, som avflyttat från staden. Efter mötet intogs tésupé under den angenämaste stämning.

Trollhättans F. K. P. R. hade den 10 dec. anordnat en synnerligen lyckad julfest. Ett stort antal föreningsmedlemmar och även åtskilliga utomstående, för saken intresserade, hade infunnit sig. Efter avsjungandet av "Du gamla, du fria" upplästes "Rösträttsfågeln", och sedan ett musiknummer utförts, kringbjöds kaffe av några vitklädda Lucior. Den angenäma festen avslutades

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Skattefritt!

Skattefritt!

Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck. Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

GÖTEBORGS CENTRAL-ANTIKVARIAT

utsänder i dagarna sin 4:de katalog över skönlitteratur, upptagande en del sällsynta och utsälda böcker såväl som nya ouppskurna böcker till nedsatt pris. Sändes gratis på begäran. Tel. 17 94.

OLGA JUNGBECK

Boijes Bazar 2, Göteborg. (Nord. AB. 5980)

des med att föreningens ordförande, fröken Björkqvist, omtalade några av sina erfarenheter från namnsamlingsarbetet. Sedan meddelades att föreningen till hedersledamot utsett sin f. d. ordf. fru Signe Wollter-Pfister. Till styrelsemedlemmar i Trollhättans F. K. P. R. valdes för nästa kalenderår: ordf. fröken Augusta Björkqvist, v. ordf. fröken Annie Wallén, sekr. fröken Elna Wikland, v. sekr. fröken Anna Ågren och kassaförv. fröken Beda Nilsson; till övriga styrelsemedlemmar valdes fröken Maria Olander och fru Tonny Ekvall.

Vid Umeå F. K. P. R:s årsmöte den 8 dec. blev fröken Ingeborg Öqvist med anledning av sitt 10-åriga arbete som föreningens ordförande hyllad med tal av vice ordföranden fru Ester Lindgren och blommor från styrelsen. De föreskrivna valen av styrelse, revisorer och representanter i centralstyrelsen utföll så att de avgående omvaldes efter hela linjen.

Östersunds F. K. P. R. firade sin 10-årsdag söndagen den 14 december. Sedan ordföranden uppläst en kortfattad redogörelse över föreningens verksamhet under de gångna åren, höll fru Ella Billing ett utmärkt och med kraftiga applåder mottaget föredrag om "Kvinnan och fosterlandet". Telegram avsändes till fru Ann Margret Holmgren samt till föreningens första ordförande och första sekreterare, vilka avflyttat från orten. Ett flertal medlemmar samlades där efter till en angenäm middag å Grand hotell.

Ny landvinning.

I Malung bildades en ny förening efter föredrag av fru Augusta Tonning. Till ordf. valdes fru Gerda Runnqvist-Jakobsson och till centralstyrelsemedlem fröken Karin Lisell med fröken Anna Bylund som suppleant.

Ett uttalande av en av årets nobelpristagare.

Årets Nobelpristagare i medicin, den framstående fredsvännen och vetenskapsmannen professor Richet, blev under sin härvaro, av en medarbetare i Dagens Nyheter, intervjuad rörande sin ställning till kvinnorösträtten. Professor Richet uttalade sig synnerligen sympatiskt om kvinnornas rösträttskrav och ansåg dess berättigande så solklart, att alla argument voro överflödiga. Han förklarade sig vara rösträttens anhängare, icke på grund av någon partiställning, utan helt enkelt ur rättvisans synpunkt och vad den, särskilt i vår första kammare omhuldade familjesynpunkten beträffar, kände sig professor Richet förvissad om, att kvinnans deltagande i det politiska livet icke skulle hindra henne från att uppfylla sina plikter som god maka och moder.

CRÈME enastående hudcrème. Borttager finnar, fräknar m. m. Gör hyn ungdomligt skär o. fraiche.
HAREM FRANSKA PARFYMAGASINET
Hofleverantör
21 DROTTNINGGATAN 21.

NYA HUSAPOTEKET

STOCKHOLM

System: MIRTILLINE

är ett nytt Husapotek, en vegetabilisk naturprodukt, ofelbart att använda mot Frost, Exem, Skoskav, Sår, Blodförgiftning, Finner, Pormaskar, Röd näsrot, Reformar, Hudlöshet, Myggbett, Insektsstyggn, Svåra magplågor, Blindtarmsaffektioner, Hals-åkommor etc. Klåda och plågor upphöra genast.

Prospekt och intyg från botade personer sändas mot 10 öre till svarspost. Provbudkar 1,30 och 2 kr. mot postförskott. Agenter antagas överallt. Skriv genast till

Nya Husapoteket S. M.
Stockholm 6.

Vår Mirtilline bör ej saknas i något hem.

"En svensk symaskin
bör finnas i hvarje
svenskt hem."

Utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, största hållbarhet mot slitning samt stor spole äro de förnämsta egenskaperna hos

Husqvarna
Central Bobbin
Symaskiner,

som på grund härav alltid arbeta till sin ägares belåtenhet.

OBS! Förnämliga afbetalningsvillkor.

BERNHARD HELLQVIST

Dekorationsmålare
REKOMMENDERAS

STORCATAN 20 A. T. Ö:m 10 95

Stockholms F. K. P. R:s rösträttsbod.

När denna tidning lägges i press är rösträttsboden ett minne blott, och de granna papperskaramellerna som klippts, krusats och försetts med deviser av flitiga fingrar, ha funnit väg till julgranar och julklappsbord över hela landet. Där stodo små barnungar utanför rutan vid Hantverkaregatan och fingro en försmak av julens härlighet genom de klockor, trumpeter och glitter, vimplar och allehanda godsaker, som lågo exponerade på hyenden i gult och vitt. Inuti butiken var ett livligt kommande och gående. Överraskningspaketet funno strykande åtgång, karameller och nätter plockades ned i läckra papperspåsar med inskription i gult, och kring kaffebordet samlades de, som väl behöfde en liten tillfällig uppvärmning i vinterkylan. Stockholmsföreningen kan med säkerhet påräkna ett gott överskott i gengäld för det arbete och den möda, som nedlagts på att göra rösträttsboden vacker, tilltalande och innehållsrik.

Från Alby F. K. P. R. kan på beställning inom några få dagar erhållas en rösträtts-sköld med inskriptionen: "Medborgarrätt för Sveriges kvinnor." Skölden är 1 mtr hög, hjärtformig, av vit papp med gul bård och gula bokstäver. Pris 2 kr. Lämplig som väggdekoration tillsammans med svenska flaggan. Vid beställning lämpligast vända sig direkt till målare P. H. Bylander, Alby.

Rösträtt för Kvinnors

första nummer för 1914 innehåller bl. a.:

Rösträtt för Kvinnor 1914.
Upp till kamp!
Till kung Nitton-Hundra-Fjorton. Av Frida Landsort.
Maria Sandel: Virveln. Rec. av Gurli Hertzman-Ericson.
Alma Sundquist: Samhället och prostitutionen. Rec. av Karolina Widerström.
Där fyra miljoner kvinnor fösta. Av Elisabeth Krey.
Vad kvinnan vill, det vill Gud. Av Amalia Fahlstedt.
Som i ett kaleidoskop. Av Tinni Sterner.
Resebrev. Av Augusta Tonning.

AFFÄRSREGISTER

Allmänna Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm

meddelar till särdeles billiga premier: Liv-, Blandade Liv- & Kapital- samt Barnförsäkringar. Liberala invaliditetsbestämmelser. Bolaget ansvarade den 31 december 1912 för en liförsäkringssumma av 43,034,188 kronor. Ombud antagas genom Huvudkontoret eller resp. Distriktskontor.

A.-B. Stockholms Folkbank

Klarabergsgat. 23, Kommandörsgat. 25, Upplandsgat. 15, Fleminggat. 59, Lidingö Villastad.
Sparkasseräkning, kapitalräkning.
Insättningar fr. o. m. En krona.
Skriv eller gör ett besök!

PER HELLSTRÖM

Gummiverkstad, 71 Döbelnsgatan, Stockholm.
Allm. Tel. 24962. Rekommenderar sina reparationer av Slangar och Däck för Automobiler och Velocipeder. Även försäljning av nya Slangar och Däck. Allt arbete under garanti och på kortaste tid. OBS! Billiga priser.

Tandläkare CHR. MATTSSON

Hornsgatan 58, 1 tr. (vid Adolf Fredriks torg).

Mottagning vardagar 10-2.
Övriga tider efter överenskommelse.

A. T. Söder 6752. R. T. Söder 40.

CENTRALFÖRMEDLINGEN

(Inneh. Martha Larsson). 44 STORA NYGATAN 44
FÖRMEDLAR tjänare i alla branscher, kontorsbiträden, lärare och lärarinnor.
ANSKÄFFAR våningar och rum (möbl. och omöbl.), inackorderingar m. m. Adresser fritt. Kontorstid 10-5, Lörd. 10-4. A. T. 2318. R. T. 12834. (A. F. 1689)

KONSTTVÄTT.

Undertecknad har tagit kännedom om de bästa metoderna för rengöring på luktfri väg av alla sorters Gardiner, kulörta broderier, äkta spetsar, klädningar, siden, ylles och chiffon, promenaddräkter, damkappor m. m. m. m. Allt till billigaste priser. Allm. Telefon Sö. 251.

ANNA BOY, Hornsgatan 42, Stockholm.

bedgångsreumatism

och Nervvärk behandlas. Genom långvarig praktik uppnått goda resultat.
Ruth Jonsson: Sjuksköterska, Massös.
Referenser.

A. T. Öst. 4649. Engelbrektsgratan 12, n. b.

RAGNAR NILSSON

BAGERI OCH KONDITORI

49 Hornsgatan 49.

OBS! Endast 1:sta klass ingredienser. — Alla slags efterrätter. — Kakor och tårter på beställning. Allm. tel. 13848.

Dr Elin Beckmans Heltuffsinstitut

Barnhusgatan 12. Riks 10552. Stölm-Tel. Br. 4552.
Rådfrågningsstid: Vardagar halv 3-4.
Behandling av reumatism, gikt, efterbehandling av ledskador, neuralgier, frostsador och vissa fall av börjande ålderdomsbrand. OBS! Kan även anordnas i patientens hem. (A. F. 1421)

Mek. Rep.-Verkstad, Velociped- & Glödljusaffär

32 St Eriksgatan 32, Allm. Tel. 28214
Föreljning av: Velocipeder, Lyktor o. Carbid, Glödljus, Lampor för Gas o. Elektr., Ringledn.-material, Batterier o. Ficklampor. Rep. av: Velocipeder, Barnvagnar, Kaminer, Gas- o. Fotogenkök samt Blåslampor, Lås o. Nycklar, Förteningar, hård- o. tennlödningar, Pålågn. av Diskbord. Uppsättning av Glödljus och Lampor, Ringledningar m. m.

HEMMETS

Vedsågeri & Kolaffär

34 & 36 Krukmakaregatan 34 & 36, Stockholm.

Prima torr Björk-, Al- och Barrved, Antracit, Hus-hålls- och Träkol samt Koks, såväl krossad som okrossad, till för dagen gällande priser.

OBS! Himmets verksamhet bedrivs för upprättande av fallna.

Rikstelefon 7084. Allm. Telefon 8099.

Herm. Schagers
Tårtbageri

A. T. 18164

Voluntarykullsgatan 15 A, rekommenderar sina tillverkningar av tårter.

Specialité: Kaffetårter. Namnsdags- o. födelsedagstårter på beställning.

som hemsändas till alla stadsdelar vid påringning.

är nutidens modernaste hårfärgningsmedel, vetenskapligt förklarad såsom oskadligt; endast en behandling nödvändig; tvättäkta; ger håret ett absolut naturligt utseende. Överraskande resultat i alla nyanser. Pris 1/4 8 kr., 1/2 5 kr. Förs. pr efterkr. Kemiska Tekniska Fabriken Kronan, Stockholm Ö. Dj.

LINNESÖMNADSAFFÄREN

Beställningar å Linneustyrsalar, Bebéustyrsalar, Herrskjortor, Blusliv, Morgonrockar m. m. Egna tyger emottagas. 1:sta klass arbete! Vid större beställningar 5% rabatt. 18 Götgatan, 1 tr.

J. Wahlgren

7 Södermalmstorg 7. Grundad 1878.

Ur- och Optisk Affär

OBS! Ingen filial.

Uppdragningar pr år i hemmen verkställas punktligt. Allm. Tel. Söder 168.

Effektiv behandling mot mjäll och dålig hårväxt.

Damfriseringen Vestmannag. 70

Allm. Tel. V. 8013.

Damer!

Ett bättre modevarulager, bestående av såväl enklare som finare modellhattar, stömmar 3.50 st. Plymer, fantasier, sammet o. siden, bortslumpas enastående billigt.

83 Drottninggatan 83

ing. vid fruktaffären.

Schweizerbrodyr, Spetsar

och Vävnader, Broderade klänningar och nåsdukar. Beställningar å linneustyrsalar. Billiga priser. Prover till landorten franko.

CELIA LUTTEMAN,

Saltmätaregatan 3 B, Stockholm.

Allm. T. 5239. Rikst. Vasa 149.

Guld, Silver och Nysilver

till billiga priser. Förlövningsringar, nyaste modell. Omförsilvring, omförgyllning samt lagningar utföras med noggrannhet. Silvertvål, Polérpulver, Putsbomull.

ANNA BRÄSE

OBS! Ändrad adress.

Klarabergsgatan 40. Allm. tel. 16219.

Återförsäljare och förbrukare.

Leclonchés vätelement, passande för ringledningar telefonapparater etc., erhållas till billiga priser.

OBS! Egen tillverkning.

C. A. ERIKSSON

Saltmätaregatan 12 B. A. Tel. Vasa 7287.

SÖDRA MODEMAGASINET

26 Bellmansgatan 26

Rekommenderas

moderna och stilfulla Hattar i billigaste priser. Allm. Tel. 13777.

Medlemmar af F. K. P. R. erhålla hög rabatt.

A. Magnussons Damskrädderi

Klarabergsgatan 42, 2 tr. Stockholm. Etabl. 1903.

Rekommenderas till benägen hägkomst med beställningar av Bal-, Soupe-, Sport- o. Promenaddräkter m. m. Alla beställningar såväl finare som enklare utföras förstklassigt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 15092.

Hilma Säflund

STOCKHOLM

TORSKATN 23 Allm. Tel. 14108

Lager av Klädda Damhattar o. Sorgsaker

Tillverkning av Konstgjorda Blommor.

Kappor, Promenaddräkter, Klädningar & Barnkläder

förfärdigas. Välsittande, gott arbete och billiga priser. OBS! Promenaddräkter — efter beställning från 45 kronor. —

Lovisa Lundgren

Fjällgatan 16, vid Katarinavägens ändpunkt
Saltsjöbadsfärja och hiss. Allm. Tel. Söd. 1411.

Svenska Bokföringsbyrån

Asagatan 52, 1 tr. Kontorstid 10-2 e. m. Åtager sig förande av lagenliga räkenskaper efter nytt, dubbelt bokf.-system för handel, industri, hantverk, landbruk m. m. fr. 2 kr. pr mån. BOKSLUT, REVISIONER och deklarationer utföras raskt till moderata priser. UPPLÄGGER BOKFÖRINGAR för alla branscher efter moderna, arbetsbesparande m. etoder. LÄMNA RÅD I bokföringsarbete.

Använd Renol!

Damer! Hårvatten utan fett. Gör det fetaste hår torrt och smidigt. Bästa medel mot håravfall. Fäster håret efter några behandlingar. Pris per flaska kr. 2.50. Frisör Th. de Woul, Styrningsgatan 2, Stockholm. Allm. 24084.

Lafrenz Modemagasin

100 DROTTNINGGATAN 100

Senaste nyheter i Dam-Hattar. Ständigt lager af sorg-artiklar. Billigaste priser. Allm. Telefon 12892. Medlemmar av F. K. P. R. erhålla rabatt.

Magnetopaten E. Schlyter, Boz 197, Stölm 1,

går hem

till patienten och behandlar kvinnosjukdomar magnetiskt. Kroppen får ny livskraft, och hälsa inträder ofta rätt snart. Kostnadsfria upplysningar vid skriftlig hänvändelse. Ej telefon.

Carl Carlsson

AD. NILSSONS EFTR.

Ur- & Chronometermakare, Storgat. 9, Stockholm.

Välsorterat lager av goda ur från de förnämsta schweizerfabrikanter.

Reparationer verkställas noggrant. Allm. Tel. 11779.

Ericssons Modeaffär

Birger Jarlsagatan 90, hörnet av Odengatan

STOCKHOLM

rekommenderas. Nyinkommet lager. Vålgjort arbete.

Sorghattar på lager. Billiga priser. Allm. Tel. 24724.

Gör ett besök. Medlemmar av F. K. P. R. erhålla rabatt.

Osvikligt medel

mot Engelska sjukan (Åltan). Besök eller tillskriv Fru A. Sandberg, Götgatan 35 ö. g. I, Stockholm. Mottagning kl. 11-2 e. m.

Alla sorters

Dam- o. Barnkläder

beställas bäst och billigast

DAM- OCH BARNKONFEKTIONS-AFFÄREN

3 Uppsalagatan 3, Stockholm.

Allm. Tel. 18324.

MÄRKNINGS-ATELIEREN

24 Mästersamuelsgatan 24

STOCKHOLM Allm. Tel. 20825

Märkning för maskin, Hälsömnad och Stoppning av duktyger samt Fällning emottages. OBS. Rockmonogram.

Vålgjort arbete! Billiga priser! Ingeborg Lindeberg.

Vårda hy och hår.

MANICURE. Hygienisk ansiktsbehandling m. vibrationsmassage. Smärtrfri borttagning av generande hårväxt. Medicinsk hårbehandling och hårfärgning. Huderem, hårvår, salvor och puder märkta "Astra". Fru Ingrid Weywadt, Grevturegatan 27, II. Allm. tel. Öst. 3025.

Elektromek. Verkstaden STAR

(Innehavare O. Brokvist)

50 Linnégatan 50 — Stölmst. 26969.

Tillverkar och uppsätter all slags belysning i automobil och motorbåtar. Uppsätter automatapparater, ringledningar, glödljus etc. Reparerar båtmotorer och elektriska apparater av alla slag.